Sprašuje, obiskuje in bere: **URŠKA KRIŠELJ GRUBAR, urska.kriselj@gmail.com**

PREBRALI SMO

Oto Horvat

Sabo je obstal
Sanje, 2019

Prevedla: Dijana Matković

»Opazi, zave se, ne le enkrat, da počne vse, da bi se osvobodil žalosti in bolečine, v katerih se duši, toda obenem počne vse, da se ju ne bi osvobodil.«

Sabo je obstal je drobna knjižica. Ko jo odpreš in začneš brati, te preseneti z visokimi valovi. Pravi orkan čustev premetava bralca, ki kar težko sledi razburkanosti misli pisca. Avtoportret čustvenih stanj nekoga, čigar muza je odšla. V knjigi Sabo je obstal gre za avtorjevo ženo. Verjetno je tovrstni dogodek dvakrat tragičen. Vsakdo, ki izgubi bližnjega, je hendikepiran. Če se to zgodi ustvarjalcu, ki res globoko grebe, je šok še toliko večji. Berlinski zid, ki se v trenutku zgradi okoli tvojega telesa. »Pisanje ne pomaga pri tem, da bi preživeli žalost. Travmo. Minevanje dni in mesecev, čas, prav tako ne pomaga. Najhujše je, ker nič ne pomaga. Ne samota, ne nikogaršnja prisotnost. Ne druga mesta, ne druge ženske.« Knjiga je noro popotovanje po glavi in srcu nemirnega ustvarjalnega duha. Kot nekdanja skupna država. Zanimiva v svoji nepredvidljivosti in obenem uniformiranosti. Kot kaka nogometna tekma.

Oto Horvat je verjetno poštenjak in dobričina, ki srce nosi na dlani. Morda na levi dlani, z desno je v tem istem času, ko nam ponuja srce, zapisal zapisano. Bil je tako iskren, da je vrenje ubesedil brez prevelikih korektur. Hotel je prvinskost. In jo je dal. Na račun dramaturgije, na račun nihanja pripovedi, ki nekaj strani tresejo na 8,9 Mercallija, potem pa se vse umiri. Naslednjih deset strani je pripoved melanholična. Brez tresljajev. Da prideš do sape. Sarajevo, Novi Sad, Budimpešta, Firence, Nemčija ..., različna okolja, različne kulture, vse našteto je odtisnilo svoj pečat v pripovedi, ki slači. Balkanski duh, italijanski šarm, nemška odločnost, madžarska eksotičnost ..., vse stresite v lonec, mešajte in grejte na srčno temperaturo. Ne popravljajte in ne trudite se biti všečni. To je Sabo. Ki ni obstal. Lepo zapisano. Spomenik iskrenosti in razburkanosti duše. Ki je bila nemirna že prej. (tg)

VPRAŠALI SMO

Rok Vilčnik, prejemnik žlahtnega komedijskega peresa

»Bit mali, grdi pa celi nikakvi.«

Rok Vilčnik bo imel letos kar štiri uprizorjene drame v slovenskih poklicnih gledališčih. V Prešernovem gledališču dramo Večja od vseh, v Drami SNG Maribor Pošto, v MGP Hit sezone in v SLG Celje Prave heroje. Vilčnika poznamo tudi kot avtorja uglasbenih besedil, scenarista TV-serij ..., a kot je povedal, mu je od vseh vlog najljubša dramatika, »čeprav so tudi druga železa v ognju, kot na primer nov glasbeni projekt Simpatico, izdaja poezije, pravljic ... Ves čas je kaj. Zabavno je.«

● Dajva prednost z žlahtnim komedijskim peresom nagrajeni »šarfni« komediji Pravi heroji. O čem pripoveduje?

Ostra črna komedija Pravi heroji se brez dlake na jeziku in brez zadržkov loti mnogih nevralgičnih točk sodobne slovenske družbe – razprodaje državnega premoženja tujcem, divje privatizacije, nenehne delitve na leve in desne, na naše in vaše, nerazčiščenega odnosa do polpretekle zgodovine, izkoriščanja malega človeka, sumljivih poslov, podivjanega potrošništva, pohlepa po bogastvu in politike. Čeprav ta opis zveni žalostno, sploh ni. Če nisi naš.

● Kdo so za vas v tem času pravi heroji?

Navadni ljudje. Lahko je biti heroj, če imaš super moči, pa si najmočnejši človek na svetu, imaš supersonični vid in hitrost ter lahko letiš po zraku. Kako pa je biti heroj brez vsega tega, kot pravi Canek, glavni lik te komedije: »Se zjutraj fstat s krumpavo leseno nogo, bit mali, grdi pa celi nikakvi. Pa še vedno met rad ljudi pa verjet v to, da so dobri. Klub temu da se ves čas samo zafrkavajo pa ti grdo delajo.«

● Katere so točke v slovenskem zobovju, ki vas najbolj skelijo? Kateri zob bi izruvali prvi?

Ustavil bi spreminjanje Slovenije v Veliko Ljubljano.

● »Živ človek je breme, mrtvec je dobiček.« Vse je naprodaj. Česa pa sami ne bi nikoli prodali?

Nikoli ne bi prodal svoje usode. Če pa že, je taka pač moja usoda.

● Verjamete v sočloveka?

Seveda verjamem. Saj jih je veliko okoli mene.

● Od kod je prišumel navdih za besedilo o Piki Nogavički, ki je odrasla in jo premetava med viharji, nominirano za nagrado Slavka Gruma 2018?

Ljudje se ves čas spopadamo sami s sabo in hkrati z zunanjim svetom – okoliščinami, soljudmi, danostmi, možnostmi … To je predstava za tiste, ki bi radi obupali in nehali z bojem. Ta boj je pradaven in večen. V odraščanju pa najpomembnejši, ampak tolikokrat za toliko stvari nepotreben. Pika ni nikoli hotela odrasti, pa četudi je zrasla, dobila vse ženske atribute, morala v službo in postati odgovoren član človeške družbe. Kako naj otroci v nas preživijo, ko pa se dandanes zdi sramotno, če se odrasli igrajo? No, razen če so politiki.

FOTO: MATJAZ WENZEL

OBISKALI BOMO

50. Teden slovenske drame v PG Kranj in Pikapolonico Zmagoslavno Marjetico Nogavičko v Stolpu Škrlovec

Vsem Pikam Nogavičkam

V Prešernovem gledališču v Kranju se intenzivno pripravljajo na 50. Teden slovenske drame, ki ga bodo otvorili 27. marca, na svetovni dan gledališča. Dogodki pa so tik pred durmi. Na začetku meseca bodo v sodelovanju s Tam-Tamom in Mestno knjižnico Kranj odprli ulično razstavo Na mestu, na kateri bodo predstavili portrete vseh dosedanjih Grumovih nagrajencev, ki jih je narisala priznana akademska slikarka Tina Dobrajc. Ta z možem Mitom Gegičem tudi sicer ustvarja vizualno podobo festivala in Prešernovega gledališča. Uradna otvoritev festivala bo zadnja premiera v sezoni – Škofjeloški pasijon patra Romualda v režiji Jerneja Lorencija. V predstavi s številnimi igralci bodo iz Prešernovega gledališča v Kranju zaigrali Blaž Setnikar, Borut Veselko, Miha Rodman in Darja Reichman. Na fotografiji pa Vesna Slapar, še ena odlična igralka Prešernovega gledališča, ki trenutno blesti v monodrami Večja od vseh, avtorja Roka Vilčnika (aktualnega Muzinega intervjuvanca). Toplo priporočamo vsem Pikam Nogavičkam, ki so morale odrasti in zrasti, ampak se nekje na sredi poti zavejo, da je škoda, da so zato morale zatajiti same sebe. Pikapolonice Zmagoslavne Marjetice Nogavičke preprosto ne smete zamuditi. Ponovitve predstav v Stolpu Škrlovec bodo: 3., 4., 5., 6., 7., 12. in 26. marca 2020, vedno ob 20. uri.

FOTO: NADA ŽGANK